

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİYLE İLGİLİ MESLEKİ ÖNCELİKLERİNİN SAPTANMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON DETERMINING PROFESSIONAL PRIORITIES RELATED TO TEACHING
PROFESSION OF THE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

Doç.Dr. Melih N. SALMAN

Aksaray University, Faculty of Sport Sciences, Sports Management Department, melihsalman@aksaray.edu.tr,
Aksaray/Turkey

ÖZET

Bu araştırma, ideal bir beden eğitimi öğretmenin sahip olması gereken genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve özel alan bilgisi alanlarında hangi özelliklerin öncelikler arasında yer almakta olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgularla öğretmen yetiştirmeyle ilgili programların geliştirilmesine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın örneklem grubunu toplam 174 gönüllü beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 5'li likert tipi bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, genel kültür alanında; Türk Ulusunun milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseme, koruma ve geliştirmenin (% 98.8) , Türkçeyi iyi bilme açık anlaşılır ve yalın bir biçimde kullanmanın (% 97.7) öncelikler arasında ilk sıralarda yer aldığı belirlenmiştir. Meslek bilgisi alanında ise; (% 83.9) ' ile öğretmenliği benimseme, sevme ve zevk almanın, Alan Bilgisi alanında da etkinlikler ve grupları organize etme ve yönetme bilgi ve becerisine sahip olmanın (% 93.7) öncelikli konular olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Genel Kültür, Meslek ve Özel Alan Bilgisi, Mesleki Öncelikler

ABSTRACT

The aim of this study to determine the points of view of the physical education teachers, who still work, about what kind of features an ideal physical education teacher might have and to specify which features become prominent when ordering the priorities in every three sub-dimensions (General Information, Teaching Profession Knowledge and Special Field Knowledge). It is aimed at contributing to the curriculum planning for teacher training with the findings obtained in this study. The sample group of this study consists of total 174 volunteer physical education teachers. A survey of 5 point likert type is applied as data gathering means. As a result of this study, in the field of Professional General Information, the acceptance, protection and development of the National, Moral, Humanitarian and Cultural values of the Turkish Nation (98.8%) and familiarity and clear or comprehensible use of Turkish language (97.7%) take place on the top among the priorities. It is seen that, in Professional Knowledge, taking pleasure in teaching and adopting this profession (83.9%), and in the Field Knowledge, organizing the activities and groups and acquiring management knowledge and skill (93.7%) come to the front.

Key words: Psychical Education Teacher, General Information, Knowledge of Profession and Special Field, Professional Priorities

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranışlar oluşturma sürecidir (Ertürk, 1979). Eğitimin her ne kadar ailede başladığı düşünülse de çağımızda eğitim denilince önemli ölçüde okullarda yapılan eğitim algılanmaktadır (Sezgin,1987). Eğitim sisteminin en üst basamağında ise kişiye bir meslek kazandıran üniversiteler yer almaktadır.

Bireyler mesleki eğitimlerini gün geçtikçe artan sayıda çeşitliliğe sahip olan alanlarda ve sadece üniversitelerde yapılabilmektedirler. Bu mesleki eğitim alanlarından birisi de insanlık tarihi boyunca önemini hiç kaybetmeden günümüze kadar gelen öğretmenlik mesleğidir.

Öğretmenlik mesleği çağlar boyunca gelişme göstermiş, günümüzde çok çeşitli alt boyutlarda ve oldukça farklı uzmanlık alanlarına sahip olmuştur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesine göre de öğretmenlik, devletin eğitim öğretimle ve ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde kaliteli öğretmenlerin nasıl yetiştirilmesi, etkili bir öğretmenin nasıl olması ve hangi nitelikleri taşıması gerektiği üzerine yapılan birçok makale bulunmaktadır. Ancak öğretmen niteliklerinin sınıflandırılması konusunda yapılan

araştırmalarda az da olsa bazı farklılıklar ve tutarsızlıklar olduğu da iddia edilmektedir. (Darling-Hammond, 2002; Hess, 2001; Walsh, 2001).

Kaliteli Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler ile ilgili yapılan araştırmalarda ise, alan bilgisi ve becerisi ile yüksek sözlü anlatım becerisine sahip olmanın, güvenilir ve öğrenci başarısını geliştirebilmenin öğretmen özellikleri arasında ön plana çıktığı görülmektedir. (Goe, 2007; Rice, 2003; Wayne & Youngs, 2003).

Öğretmenlik mesleğinin özel uzmanlık gerektiren alt boyutlardan birisi de Beden Eğitimi öğretmenliğidir (Goodings, Byram & Mc Partland, 1982). Bucher (1997) bir beden eğitimi öğretmenin mesleki öncelik ve özelliklerini; alan bilgisi, konuşma ve yazma becerisi, fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden sağlık, öğretmenliğe uygun kişilik, yeterli düzeyde motor yetenek, işbirliği yapma becerisi, espri yeteneği olarak sıralamıştır. Demirhan & Açıkada (1997)'ya göre çağdaş bir öğretmen, 'sevecen, sabırlı, etkili bir iletişim kurabilen, öğrenmeyi bilen, sürekli öğrenme dürtüsü içinde olan, dar bir alanda derinlik yerine geniş bir bilgi beceri ve kültür temelinde sahip, bildiğini sergileyen değil kullanabilen, eşit davranan, öğrencide bilgi ve beceri kazanmaya yönelik ilgi ve istek uyandırabilen, öğrenmeyi öğreten, okul-çevre işbirliği içerisinde rehber olan, tartışmalı ve katılımcı sınıf ortamı yaratan, alan ve bilgi becerisinde yeterli, problem çözme becerisi edinmiş, eleştirel düşünebilen, mesleğini seven, akılcı ve bilimsel davranabilen, çevreye duyarlı ve sorumlu, kendine güvenen, demokratik tutum ve davranış geliştirebilen, dürüst, samimi, dikkatli, canlı ve coşkulu, disiplinli, saygılı, itibarlı, katılımcı, sevimli, etkileyici, yeni fikirlere açık, mutlu bir kişi olmalıdır' şeklinde tanımlanmaktadır.

Laminac & Long (1985) da bir beden eğitimi öğretmenin kazanması gereken nitelikleri; esnek davranma, örgütlü davranış gösterme, eşit davranma, dürüst, saygılı, itibarlı, kararlı, düzgün mizaçlı, diplomatik ve disiplinli, sevimli, yardımsever, istekli, teşvik eden, algılayan, sıcak, canlı, olumlu, sabırlı, şefkatli, neşeli, anlayışlı, duygulu, dürüst, nazik, samimi, dikkatli, açık fikirli, farklı ve yeni fikirlere açık, tümevarım kullanan, görsel yardım sunan, katılımcı, bireysel, etkileyici, anne-baba rolünde, tartışma yapan, destek sunan, genç ve hoş görünen, iyi giyimli, mutlu, sevimli ve çekici olma şeklinde özetlemektedir.

Öğretmenliğin hangi branşı olursa olsun öğretmenlik mesleği ile ilgili eğitim veren kurumlar, öğretmen adaylarının genel kültür bilgisini artıran, öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi birikimine katkı sağlayan ve onun belirli bir alanda uzmanlaşmasını sağlayacak bir program uygulama çabasını aralıksız sürdürme çabası içerisindeyler. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde bakanlık ve yüksek öğretim kurumları temsilcilerinden oluşturulan "Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu"na öğretmenlik yeterlikleri belirlenmiştir (M.E.B. 2002). Çalışmada öğretmen yeterlik alanlarından; genel kültür ve özel alan boyutlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Günümüzde birçok bilim adamı da konuyla ilgili araştırmalarını aralıksız olarak sürdürmektedir (Sönmez, 2003; Balcı, 1993). Bu açıdan konuya bakıldığında öğretmen yetiştirmeyle ilgili mesleki programların üç ana başlık altında olduğundan söz edebiliriz. Bunlar;

1. Genel Kültürle ilgili dersler,
2. Öğretmenlik mesleği ile ilgili dersler,
3. Özel Alan bilgisi ile ilgili derslerdir.

Öğretmen adayları eğitim sürecine bağlı olarak bu üç ana başlık altında yer alan teorik ve uygulamalı dersleri alarak öğretmenlik mesleğine hazırlanırlar. Daha sonra çevre, kişilik yapısı ve meslekte geçirmiş oldukları yıllar itibarıyla artan tecrübesiyle beraber mesleğin gelişimine katkı sağlarlar.

Bu çalışmanın amacı, halen aktif olarak mesleklerini yapmaya devam eden beden eğitimi öğretmenlerinin genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve özel alan bilgisi alanlarında ideal bir beden eğitimi öğretmenin ne gibi özelliklere sahip olması gerektiği konusundaki görüşlerini belirlemek ve her üç alt boyuta hangi özelliklerin öncelikler sıralamasında öne çıktığını saptamaktır. Ayrıca, mesleki çalışma süresi ve buna bağlı olarak oluşan mesleki tecrübenin gruplar arasında fark

yaratıp yaratmadığının belirlenmesi de araştırmının amaçları arasında yer almaktadır. Tüm bu amaçlarla paralel olarak araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak öğretmen yetiştirmeye ilgili öğretim programlarının güncellenmesine katkı sağlamak da amaçlanmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Örneklem Grubu

Bu çalışmanın örneklemini halen faal olarak görevlerine devam eden ve iç Anadolu bölgesinde devlet okullarında çalışan 73 kadın (% 42.0), 101 erkek (% 58.0) olmak üzere toplam 174 gönüllü beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tanımlayıcı istatistik bilgileri içeren sorular yer almaktadır. Bu bölümde ankete katılan öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve mesleki çalışma süreleri belirlenmiştir. Anketin ikinci bölümü ise toplam üç alt boyut ve 53 sorudan oluşmaktadır. Bu alt boyutlardaki soru sayısının dağılımı 1. genel kültür (17 soru), 2. öğretmenlik meslek bilgisi (18 soru), 3. özel alan bilgisi (18 soru) şeklindedir. Anket 5'li likert tipi bir ankettir. Anketin puanlaması "Tamamen katılıyorum" (5), "Katılıyorum" (4), "Orta düzeyde katılıyorum" (3), "Katılmıyorum" (2), "Hiç katılmıyorum" (1) olarak yapılmıştır. Anketin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için yapılan ön test-son test uygulaması 30 gönüllü öğretmen üzerinde gerçekleştirilmiş ve Cronbach Alpha değeri $\alpha = .81$ olarak tespit edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (aritmetik ortalama, yüzde ve sıklık) kullanılmıştır. Araştırmada ayrıca, mesleki tecrübe ve çalışma süresi açısından gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek için one-way anova kullanılmış ve farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek amacıyla tukey testi yöntemine başvurulmuştur. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır.

3. BULGU VE TARTIŞMALAR

Bu araştırmaya 73 kadın (% 42.0), 101 erkek (% 58.0) olmak üzere toplam 174 gönüllü beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen grubunun yaşları $\bar{x} = 29.6$ yıl, mesleki çalışma süresi ise $\bar{x} = 5.9$ yıldır. Öğretmenlerin % 15.5'inin 21-25 yaş, % 28.2'sinin 26-30 yaş, % 33.3'ünün 31-35 yaş ve % 23.0'ının 36 yaş ve üstü grupta yer aldığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenleri meslek tecrübeleri açısından incelediğimizde % 21.8'inin 1-3 yıl, % 33.9'unun 4-6 yıl, % 27.0'ının 7-9 yıl ve % 17.2'sinin ise 10 yıl ve üzerinde bir meslek tecrübesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleği Genel Kültür Bilgisi İle İlgili Önermelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmalara Göre Dağılımı

	$\bar{x}$	S
1- Türk ulusunun milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseme, koruma ve geliştirme	4.82	0.5
2- Türkçeyi iyi bilme; açık anlaşılır ve yalın bir biçimde kullanma	4.64	0.7
3- Okulda ve çevrede tutarlı davranış gösterme	4.61	0.7
4- Millî, demokratik, laik, sosyal, hukuk devletinin gerektirdiği davranışları edinmiş olma	4.63	0.6
5- Güvenilir, disiplinli ve önderlik özelliklerine sahip olma	4.61	0.6
6- Kendisiyle barışık, eleştiri ve özeleştiriye açık olma	4.55	0.7
7- Kurum içi ve dışındaki kaynaklardan yararlanma	4.28	0.9
8- Fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden sağlıklı olmama	4.21	1.4
9- Kişi ve toplum sorunlarını tanıma ve çözüm yollarını aramama	3.96	1.4
10- Ailesini, çevresini, vatanını, milletini, insanları sevmeye ve yüceltmeye çalışmama	3.96	1.6
11- Yüksek bir kültür düzeyine sahip olmama	3.94	1.4
12- Yaratıcı, estetik ve mizah duygularına sahip olmama	3.93	1.4
13- Dil, ırk, cinsiyet ayrımı gözetmeme	3.89	1.6
14- Çevre olanakları ve kaynaklarından yararlanmama	4.07	1.6
15- İletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmama	2.16	1.0
16- Etkin bir iletişim gücüne sahip olmama	3.95	1.5
17- Çevre ve tarihi değerlere karşı duyarlı ve bilinçli olmama	3.56	1.4

Araştırmaya katılan gönüllü Beden Eğitimi Öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili Genel Kültür Bilgisi konusundaki önermelere verdikleri cevaplar incelendiğinde; Türk ulusunun milli, ahlaki, insani manevi ve kültürel değerlerini benimseme, koruma ve geliştirmeyi birinci derecede önemli gördükleri saptanmıştır. Bu önermeye katılıyorum veya tamamen katılıyorum cevabını verenlerin oranı % 98.8 olarak bulunmuştur ($\bar{x} = 4.82$). Bu önermeyi % 97.7 ile Türkçeyi iyi bilme; açık anlaşılır ve yalın bir biçimde kullanma ($\bar{x} = 4.64$), % 95.8 ile Milli, demokratik, laik, sosyal hukuk devletinin gerektirdiği davranışları edinmiş olma ($\bar{x} = 4.63$), % 91.4 ile Okulda ve çevrede tutarlı davranış gösterme ($\bar{x} = 4.61$) gibi önermelerin takip ettiği tespit edilmiştir. Bu önermelere göre öncelik sıralamasında daha alt sıralarda yer alanların ise % 17.2 ile İletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmama ($\bar{x} = 2.16$), Çevre ve tarihi değerlere karşı duyarlı ve bilinçli olmanın ($\bar{x} = 3.56$) yer almakta olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleği Alan Bilgisi ile İlgili Önermelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmalara Göre Dağılımı

	$\bar{x}$	S
1- Etkinlikler ve grupları organize etme ve yönetme bilgi ve becerisine sahip olma	4.40	0.7
2- Alanına hakim olma	4.62	0.8
3- Spor mevzuatını bilme	4.39	0.9
4- Alanında yapılan araştırma- geliştirme etkinliklerini takip etme özelliğine sahip olma	4.37	0.8
5- Türk spor örgütünü tanıma ve ilişkisini sürdürme	4.26	0.7
6- En az bir spor dalında üst düzey bilgi ve beceriye sahip olma	4.50	0.7
7- Alanıyla ilgili araç- gereç ve teknolojiyi bilip kullanıyor olma	4.43	0.9
8- Spor sakatlıklarını bilme, ilk yardım yapma becerisine sahip olma	4.50	0.8
9- İnsan gelişim özelliklerini bilmeme	4.15	1.2
10- İnsanın hareket gelişimini analiz etme becerisine sahip olma	4.32	0.8
11- Sporun sağlık, performans, hareket, oyun, serbest zaman ve estetik -dans-ritim yönlerini bilme ve bu özellikleri gelişim özelliklerine uygun geliştirme etkinlikleri yapmama	4.50	1.1
12- İnsan hareketlerini analiz edecek gözlem tekniklerini kullanmama	4.14	1.1
13- Isınmanın önemini takdir etmeme	4.14	1.4
14- Çocuk ve gençlerin sporla ilgili yeteneklerini belirleme tekniklerini bilme ve yeteneği yönlendirme becerisine sahip olmama	4.35	1.3
15- Mesleki kural, yönetmelik ve yasalara göre hareket etmeme	3.91	1.4
16- Yaşam boyu spor yapma alışkanlığı edinmiş olmama	3.95	1.4
17- Birden fazla spor alanında etkinlik yaptırma becerisine sahip olmama	3.78	1.3
18-Aktif olarak çalıştığı spor alanında antrenörlük yapma becerisine sahip olmama	3.88	1.5

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği alan bilgisi ile ilgili önermelere verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki alanına hakim olma önermesini birinci derecede önemli buldukları belirlenmiştir ($\bar{x} = 4.62$). Bu önermeyi en az bir spor dalında üst düzey bilgi ve beceriye sahip olmak ($\bar{x} = 4.50$) ile spor sakatlıklarını bilme ve ilk yardım yapabilme becerisine sahip olma özelliğinin ($\bar{x} = 4.50$) aynı düzeyde değer bulunduğu saptanmıştır. Ayrıca birden fazla spor alanında etkinlik yaptırma becerisine sahip olmamak ($\bar{x} = 3.78$) ile aktif olarak çalıştığı spor alanında antrenörlük yapma becerisine sahip olmanın ($\bar{x} = 3.88$) kendileri için daha az önem taşıdığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleği Meslek Bilgisi ile İlgili Önermelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmalara Göre Dağılımı

	$\bar{x}$	S
1- Öğretmenliği benimseme, sevmeye ve zevk alma	4.77	0.6
2- Sınıf yönetimi konusunda gereklilik ve beceriye sahip olma	4.70	0.6
3- Beden Eğitimi ve Sporun Türk eğitim ve spor sistemi içindeki yerini bilip buna göre görev ve sorumluluklarını yerine getirme	4.67	0.7
4- Bireyi tanıma tekniklerinden yararlanma	4.63	0.7
5- Bilişsel, duyuşsal ve devinimsel (psikomotor) alan sınıflamalarını bilme	4.51	0.7
6- Özel eğitime muhtaç bireyleri tanıma ve gereksinimlerini karşılamaya yönelik çalışmalar yapma	4.49	0.7
7- Yıllık, ünite ve günlük plan hazırlama ve uygulama becerisine sahip olma	4.46	0.8
8- Kişi ve toplum sorunlarını tanıma çözüm yolları bulma	4.42	0.8
9- Kuram ve uygulama dengesini kurma	4.27	0.8
10- Eğitim araç-gereçlerini amaca uygun kullanmama	4.25	1.3
11- Öğrencilerin gelişim özelliklerini ilgi ve gereksinimlerine göre saptamama	4.07	1.3
12- Öğrencilerin arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almama	3.70	1.4
13- Doğayı sevmeye ve ders işlemede yararlanmama	4.19	1.3
14- Farklı öğretim ortamı düzenleme becerisine sahip olmama	4.18	1.3
15- Mesleğini yüceltici çalışmalar yapmama	4.17	1.4
16- Dinamik, grup dinamik ve psikolojisine sahip olmama	4.10	1.2
17- Öğrenme-öğretme ortamında kuram ve yöntemlere göre hareket etmeme	4.03	1.4
18- Ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmama	3.97	1.4

Öğretmenlerin meslek bilgisi alanındaki önermelere verdikleri cevapların dağılımı Tablo-3'te görülmektedir. Buna göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin meslek bilgisi konusunda öğretmenliği benimseme, sevmeye ve zevk almanın kendileri için birinci derecede önemli olduğu görüşünde oldukları saptanmıştır ($\bar{x} = 4.77$). Bu önceliği sınıf yönetimi konusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip olmanın izlediği ($\bar{x} = 4.70$) ve yine Beden Eğitimi ve Sporun Türk eğitim ve spor sistemi içindeki yerini bilip görev ve sorumluluklarını buna göre yerine getirmenin ($\bar{x} = 4.67$), üçüncü sıradaki öncelik olduğu konusunda görüş birliği içinde oldukları tespit edilmiştir. Beden Eğitimi Öğretmenleri Meslek Bilgisi alanında daha az önemsedikleri konuların başında ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmak ($\bar{x} = 3.97$) ile öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almamanın ($\bar{x} = 3.70$) yer aldığı belirlenmiştir.

Bu araştırmada, araştırmaya katılan beden öğretmenleri mesleki çalışma süreleri açısından dört ayrı gruba ayrılmıştır. Bu gruplar 1-3 yıl, 4-6 yıl, 7-9 yıl ve 10 yıl ve üstü olmak üzere belirlenmiştir. Bu grupların tüm önermelere verdikleri cevaplar arasında fark olup olmadığı One-way Anova ve Tukey testi yöntemi ile test edilmiştir. Araştırma sonucunda sadece iki önermede 1-3 yıllık çalışma süresine sahip olan birinci grubu oluşturan beden eğitimi öğretmenleri ile 10 yıl ve üzerinde bir meslek tecrübesine sahip olan dördüncü grup beden eğitimi öğretmenleri arasında iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olma ve insanın hareket gelişimini analiz etme becerisine sahip olma konularında fark olduğu bulunmuştur. (Tablo 4, Tablo 6). Diğer tüm önermelerde gruplar arasında herhangi bir fark bulunamamıştır.

Tablo 3.4. İletişim Kurabilecek Düzeyde Yabancı Dil Bilgisine Sahip Olma Önermesinin Varyans Analizi (ANOVA)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	14.399	3	4.800		
Gruplar İçi	255.768	170	1.505	3.190	0.025*
Toplam	270.167	173			

P<0.05

Tablo 3.5. İletişim Kurabilecek Düzeyde Yabancı Dil Bilgisine Sahip Olma Önermesinin Mesleki Tecrübe Süresine Göre Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Tukey HSD Testi Sonuçları

Mesleki Tecrübe Süresi	Mesleki Tecrübe Süresi	Ortalamalar Farkı
1-3 yıl*	4-6 yıl	- 0.4282
	7-9 yıl	-0.6316
	10 yıl ve üstü*	-0.8649
		0.335
		0.085
		0.020*

P<0.05

Tablo 3.5'te Öğretmenlik mesleği genel kültür bilgisi içerisinde yer alan, iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olma konusunda 1-3 yıllık mesleki tecrübeye sahip olan grupla 10 yıl ve üstü tecrübeye sahip olan grup arasında bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre 10 yıl ve üstü mesleki çalışma süresine sahip olan öğretmenler, 1-3 yıllık öğretmenlere göre yabancı dil bilgisinin daha az önemli bulmaktadır (p<0.05).

Tablo 3.6. İnsanın Hareket Gelişimini Analiz Etme Becerisine Sahip Olma Önermesinin Varyans Analizi (ANOVA)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	5.749	3	1.916		
Gruplar İçi	113.452	170	0.667	2.872	0.038*
Toplam	119.201	173			

P<0.05

Tablo 3.7. İnsanın Hareket Gelişimini Analiz Etme Becerisine Sahip Olma Önermesinin mesleki tecrübe süresine göre Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Tukey HSD Testi Sonuçları

Mesleki Tecrübe Süresi	Mesleki Tecrübe Süresi	Ortalamalar Farkı
1-3 yıl*	4-6 yıl	- 0.2016
	7-9 yıl	-0.2240
	10 yıl ve üstü*	-0.5807
		0.635
		0.591
		0.019*

P<0.05

Tablo 3.7'de 1-3 yıllık mesleki tecrübeye sahip olan grupla, 10 yıl ve üstü tecrübeye sahip olan grup arasında da bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, 10 yıl ve üstü tecrübeye sahip olan grup, 1-3 yıllık mesleki tecrübesi olan gruba oranla, insanın hareket gelişimini analiz etme becerisini çok daha fazla önemli bulmaktadır (p<0.05).

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulguların analizi sonucunda, araştırmaya katılan 174 Beden Eğitimi Öğretmenin Öğretmenlik Mesleği ile ilgili olarak

Genel Kültür Bilgisi alanında;

- Türk ulusunun milli, ahlaki, insani manevi ve kültürel değerlerini benimseme, koruma ve geliştirme,
- Güvenilir, disiplinli ve önderlik özelliklerine sahip olma,
- Türkçeyi iyi bilme, açık, anlaşılır ve yalın bir biçimde kullanma becerisi,
- Okulda ve çevrede tutarlı davranış gösterme,
- Milli, demokratik, laik, sosyal hukuk devletinin gerektirdiği davranışları edinmiş olmanın ön plana çıkan önermeler olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlik Mesleği Mesleki Alan Bilgisi alanında ise;

- Alanına hakim olma,
- En az bir spor dalında üst düzey bilgi ve beceriye sahip olmak
- Spor sakatlıklarını bilme ve ilk yardım yapabilme becerisine sahip olmanın mesleki öncelikler sıralamasında en üst sıralarda yer aldığı saptanmıştır.

Öğretmenlik Mesleği Meslek Bilgisi alanında da,

- Öğretmenlik mesleğini benimseme, sevme ve zevk alma,
- Sınıf yönetimi konusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip olma,
- Beden Eğitimi ve Sporun Türk Eğitim ve spor sistemi içindeki yerini bilip buna göre görev ve sorumluluklarını yerine getirmenin meslek bilgisi alanında üst sıralarda yer bulduğu tespit edilmiştir.

Genel Kültür, Meslek bilgisi ve Alan Bilgisi alanlarında Beden Eğitimi öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde birçoğunun toplumsal birliğimiz açısından önem taşıyan konular oldukları, bazılarının ise öğretmenlik mesleğinin genel, ancak vazgeçilmez konuları olduğu açıkça görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar bir öğretmende bulunması gereken özellikler konusunda yapılan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Akyüz, 1973; Çetin, 2001; Demirel ve Kaya, 2001; Erden, 1998; Pearson, 1989; Yetim ve Göktaş, 2004). Konuya bu açıdan bakıldığında araştırmaya katılan gönüllü Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, yüksek bir bilinç ve öğretmenlik mesleği için uygun bir anlayışa sahip olduklarından söz edebiliriz.

Öncelik sıralamasına göre genel kültür bilgisi, mesleki alan bilgisi ve öğretmenlik mesleği meslek bilgisi alanlarında daha alt sıralarda kabul gören özelliklerin ise;

- İletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmak,
- Çevre ve tarihi değerlere karşı duyarlı ve bilinçli olmak,
- Aktif olarak çalıştığı spor alanında antrenörlük yapma becerisine sahip olmamak,
- Birden fazla spor alanında etkinlik yaptırma becerisine sahip olmamak,
- Ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmak,
- Öğrenciler arasında bireysel farklılıkları dikkate almamanın yer aldığı belirlenmiştir.

Ancak en alt sıralarda yer alan (ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmak) konusunda dahi beden eğitimi öğretmenlerinin (% 78,7) oranında bir kalıtım oranına sahip olması öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri açısından arzu edilen bir durum olarak algılanabilir. Bunun yanında, öğrenciler arasında bireysel farklılıkları dikkate almanın bir beden eğitimi öğretmeni için mesleki alanda sahip olması gereken çok önemli bir özellik olduğu unutulmamalıdır. Yapılacak olan hizmet içi eğitim çalışmalarında bu konuya özel önem verilerek öğretmenlerin yüksek bir bilinç düzeyine ulaşmaları sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra yabancı dilin kişisel ve mesleki gelişimde

oynayacağı rol ve kişiye sağlayacağı avantajlarda dikkate alındığında beden eğitimi öğretmenlerinin bu konuda da duyarlılıklarının artırılmasında ve bunun da öğretmen yetiştirme programlarında yansıtılmasında büyük yarar bulunmaktadır. Bu durum, yabancı dil ders saati sayısının artırılması ve öğretim programlarının tüm yarıyıllarına yayılması ile sağlanabilir.

Bu araştırmada, Öğretmenlere bir spor branşında antrenörlük yapma becerisine sahip olup olmamalarının kendileri için önem taşıyıp taşımadığı da sorulmuş, araştırma sonucunda antrenörlük yapabilme becerisinin öğretmenler arasında öncelikler arasında yer almadığı saptanmıştır. Bu sonuç, Beden Eğitimi Öğretmenliği programı ile Antrenör Eğitim programlarının amaç farklılığından ve uygulanan bu iki farklı öğretim programlarının kişiler üzerinde yaratmış olduğu etkiden kaynaklanıyor olabilir.

Bütün bu bilgilerin ışığı altında beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine uygun davranış biçimi sergiledikleri aktif olarak antrenörlük yapmak ile ölçme ve değerlendirme gibi bazı konuların kendileri için daha az önem arz eden konular arasında yer alması gerektiği düşüncesinde ve görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.

Araştırmada ayrıca mesleki tecrübeye bağlı olarak 1-3 yıllık gruba 10 yıl ve üstü tecrübeye sahip olan grup arasında belirli konularda farklılıklar olduğu da saptanmıştır. 1-3 yıllık mesleki tecrübeye sahip olan grubun yabancı dille iletişim konusunda daha istekli olduğu buna karşın mesleki tecrübesi daha fazla olan grubun ise insanın hareket gelişimini analiz etme becerisine sahip olmayı diğer gruba nazaran daha fazla önemsendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum meslekte yeni olan öğretmenlerin bilgiye ve iletişime daha açık olmaları, tecrübeli öğretmenlerin hareket becerisi ve oluşumunun daha iyi analiz edilmesinin öğrencinin spora yönlendirilmesinde kilit rol oynadığı düşüncesinden kaynaklanıyor olabilir. Genç nesil öğretmenlerle meslekte belli bir olgunluğa ulaşmış bulunan tecrübeli öğretmenlerin diğer tüm konularda ortak bir görüş birliği içinde olmaları ise sevindirici bir durum olarak ele alınabilir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bilgiler, Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının reorganizasyonunda, branşlara yönelik olarak hazırlanan hizmet içi eğitimin konularının tespitinde, iş başarımlarının, performanslarının değerlendirilmesi ile öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kaynak ve yol gösterici olabilir.

KAYNAKÇA

Akyüz, Y. (1973). Türkiye de Öğretmelerin Toplumsal Değişimindeki Etkileri, Doğan Basımevi, Ankara.

Balcı, A. (1993). Etkili Okul, Yavuz Dağıtım, Ankara.

Bucher, A.C. (1979). Foundations of Physical Education, The C.V. Mosby Company, USA.

Çetin, Ş. (2001). "İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma", Millî Eğitim Dergisi, Sayı. 149.

Darling-Hammond, L. (2002). Research and rhetoric on teacher certification: A response to "Teacher certification reconsidered", Education Policy Analysis Archives, 10(36), 1-6.

David, K. (2009). Physical Education Futures, ISBN: 978-0-415-54993-6 Hardback Routledge

Demirel, Ö., Kaya, Z. (Editör), Yılman, M. ve ark (2001). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Demirhan, G. & Açıkada, C. (1997). "Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştiren Bazı Yüksek Öğretim Kurumlarının Öğrenci, Öğretim Elemanı ve Dersler Boyutuyla Karşılaştırılması", Spor Bilimler Dergisi, 8(2), 4-25.

Ertürk, S. (1979). Eğitimde program Geliştirme, Yelkentepe Yayınları, Ankara.

- Erden, M, (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Alkım yayınları, İstanbul.
- Goodings, R., Byram, M. & Mc Partland, M. (1982). “Changing Priorities in Teacher Education”, Taylor & Francis, ISBN: 0709911300.
- Goe, L. (2007). “The Link Between Teacher Quality And Student Outcomes: A Research Synthesis, A Report from the National Comprehensive Center for Teacher Quality (NCCTQ).
- Hess, F. M. (2001). “Teardown The Wall: The Case for A Radical Overhaul of Teacher Certification”. Washington, DC: Progressive Policy Institute. http://www.ppionline.org/ppi_sub.cfm?knlgAreaID=110&subsecID=13518. Şubat 2018 tarihinde indirilmiştir.
- Laminack, L. L. & Long, B. M. (1985). “What Makes A Teacher Effective” Inside from preservice teachers. Clearing House, 58(268).
- M.E.B. (2002). Öğretmen Yeterlikleri. Milli Eğitim Basımevi. Ankara.
- M.E.B. (2005). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> 12 Mart 2018 tarihinde indirilmiştir.
- Pearson, A.T. (1989). The Teacher, Theory and Practice in Teacher Education, Routledge, London.
- Rice, J. K. (2003). “Teacher Quality: Understanding The Effectiveness of Teacher Attributes”, Washington, DC: The Economic Policy Institute.
- Sezgin, İ. (1987). Gazi Üniversitesi Sempozyumu, 8-11 Haziran, Ankara.
- Sönmez, V. (2003). “Eğitimin Tarihsel Temelleri” (Ed. Veysel Sönmez), Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Yetim, A. & Göktaş, Z. (2004). “Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(2).
- Walsh, K. (2001). “Teacher Certification Reconsidered: Stumbling For Quality”. Baltimore, MD: The Abell Foundation. <http://www.abell.org/publications/detail.asp?ID=59> adresinden 08 kasım 2018 tarihinde indirilmiştir.
- Wayne, A. J. & Youngs, P. (2003). “Teacher characteristics and student achievement gains: A review”. Review of Educational Research, 73, 89–122.